

**โครงการวิจัย : รูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาบรู โดยกลุ่ม
ชาติพันธุ์บ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี**

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย รูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาบรู โดยกลุ่มชาติพันธุ์บ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บรู ศึกษาองค์ความรู้เรื่องภาษาบรู สถานการณ์การใช้ภาษาบรู และสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงภาษาบรู เพื่อหารูปแบบในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาบรู โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์บ้านท่าลั้ง โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

กลุ่มชาติพันธุ์บ้านท่าลั้งเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านลาดเสือในเขตประเทศลาว และอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านท่าลั้งในเขตประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2452 เดิมชาวบรูมีความเชื่อเรื่องผีและนับถือฮีดโดยกลุ่มญาติพี่น้องร่วมฮีดกัน และมีภาษาพูดเป็นของตนเอง ระบบเครือญาติของชาวบรูจะยึดถือกันทางสายเลือดที่มีบรรพบุรุษร่วมกันและขยายออกเป็นญาติเกี่ยวดองและแบบสมมติ โดยเฉพาะในกลุ่มที่นับถือผีประจำฮีดเดียวกันจะมีความใกล้ชิดและเป็นญาติสนิทกัน ต้องเข้าร่วมในพิธีกรรมสำคัญประจำฮีด เช่น งานประจำปี

ภาษาบรูเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกมอญ - เขมร สาขามอญ-เขมรตะวันออก กลุ่มกะตู่ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้พูดสื่อสารกันในกลุ่มชาวบรู โดยไม่มีตัวหนังสือ ต่อมาชาวบรูบ้านท่าลั้งได้ส่งคนฮีด (พ.ศ. 2530) เลิกนับถือผีฮีดหันมานับถือพุทธศาสนา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมไปถึงกระบวนการสร้างรัฐชาติของไทยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมของชาวบรู โดยเฉพาะภาษาบรูที่ทำให้มีการใช้ลดน้อยลง คนรุ่นใหม่หันมาใช้ภาษาอีสานหรือภาษากลางในการติดต่อกันทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เนื่องจากชาวบรูขาดความภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง มีการส่งเสริมการใช้ภาษาไทยทั้งในระบบโรงเรียนและในกระบวนการสร้างรัฐชาติด้านอื่นๆ รวมไปถึงการรับเอาวัฒนธรรมจากภายนอกชุมชน รวมทั้งรูปแบบการพัฒนาต่างๆ ตลอดจนขาดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ภาษาบรูทั้งในระดับครอบครัว ระดับเครือญาติ และระดับชุมชน

ซึ่งชุมชนชาวบรูตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาของตน จึงได้ร่วมกันศึกษาและหารูปแบบในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาบรู ด้วยการสืบค้นรวบรวมคำศัพท์ภาษาบรู เพลงบรู นิทานบรู นำมาวิเคราะห์ รวบรวม และจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบรูร่วมกัน ทั้งการอ่านภาษาบรู ทางหอกระจายข่าว การจัดทำบัตรคำภาษาบรู การเล่นนิทานบรูโดยคนเฒ่าคนแก่ การทำนิทานบรูจัดทำเป็นหนังสือ นิทานภาพภาษาบรู การร้องเพลงภาษาบรู และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาบรูทั้งในชุมชนและในโรงเรียน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาบรูให้อยู่ร่วมกับชุมชนชาวบรูและการพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

คำสำคัญ: กลุ่มชาติพันธุ์บรู ภาษาบรู การมีส่วนร่วม

Ethnic Bru villagers' participation in preservation and restoration of the Bru language:

A case study at Ta Long Village, Huai Pai Subdistrict, Khong Jeam District, Ubon Ratchathani

Abstract

This study examines the historical accounts, language, and culture of the Bru ethnic group residing in Ta Long Village. It also explores existing knowledge about the Bru language, its use, and causes of its change in order to find ways to preserve and reintroduce the language through collaboration with Bru ethnic villagers at Ta Long. The study employed the following techniques: researcher-participation, examination of relevant printed documents, and field data collection by different methods: participant observation, in-depth interviews, knowledge-sharing platforms, and descriptive analysis.

The findings show that the Bru ethnic group under study was originally from Lad Sua in the Lao PDR and migrated to Ta Long Village, Thailand in 1909. The group used to believe in spirits and practice their spirit-associated traditions in which the concept of family was determined by the practice of shared traditions. They also had their own spoken language. The Bru family system was based not only on sanguinal but also fictive relationships; especially those who worshiped the same traditional spirits are regarded as close family members to one another. They needed to participate in crucial traditional ceremonies such as *Ra Puep* (merit-making ceremony for their ancestors).

The Bru language was from Austro-Asiatic language, used by the groups of Mon-Khmer, Eastern Khmer and Katuic. It was non verbal language. In 1987, the Bru people at Ta Long gave up this traditional practice in worshipping spirits and adopted Buddhism. There were also social and cultural changes including Thai nationalistic movements. These changes caused the people to use less of their native language and younger generations began to use Esan dialect or central Thai to communicate among themselves and with outsiders. The influence from outer community, culture, and evolution in society changed many things in the Bru ethnic group; Thai language was taught in school and spoken in the Bru ethnic group. The result from changing made the Bru lost their proud of speaking Bru language and a lot of activities that conserved speaking Bru language were not held for them.

The Bru people realized these changes and therefore studied and sought ways to preserve and reintroduce the language by searching for and compiling a collection of the Bru vocabulary, songs, and folktales. They also used the collection in activities promoting the learning of the language. Other activities include reading texts in Bru over the village loudspeakers, making Bru flashcards, telling stories in Bru (in this activity older villagers created picture stories which individual families used in their households), and Bru learning activities in the community and schools. This attempt seeks to preserve and reintroduce the Bru language to the community in a sustainable manner.

Keywords: the Bru ethnic group, the Bru language, participation